

ความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาตำ อำเภอนongki จังหวัดบุรีรัมย์ THE STRENGTHS OF SUAY COMMUNITY AT NONGTADAM VILLAGE, NONGKI DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

วิยะดา แก้วก่อง ¹

ผศ.ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาตำ ตำบลเยี่ยปราสาท อำเภอนongki จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน บ้านหนองตาตำ ตำบลเยี่ยปราสาท อำเภอนongki จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าเท่ากับ .8894 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.3 อายุระหว่าง 11-50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายได้ต่อเดือน 1,001-3,000 บาท ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ด้านสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพอยู่ในระดับต่ำ ด้านจำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพ และด้านรายได้ของสมาชิกอยู่ในระดับปานกลาง เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคี ด้านการมีผู้นำที่ดี ด้านการมีอาชีพ ด้านชุมชนพึ่งตนเองและด้านการมีรายได้พอเพียงอยู่ในระดับต่ำ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ ความเข้มแข็งของชุมชนด้านความหลากหลายอาชีพกับความสามัคคีในชุมชน ด้านความหลากหลายอาชีพกับการมีผู้นำที่ดี และด้านความหลากหลายอาชีพกับการมีอาชีพ มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความเข้มแข็งของชุมชน, ชุมชนชาวส่วย, การมีส่วนร่วมของชุมชน

¹ พนักงานราชการครูโรงเรียนบ้านศรีภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the strengths of suay community through the participation of all organizations. The samples were 152 local suay people of Nongtadam Village, Nongki District, Buriram Province, selected by purposive sampling. The research instrument was a questionnaire with its reliability at .8894. The collected data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and Pearson product moment correlation Coefficient through the program of computer. The findings were as follows:

1. Most respondents were female (51.30%) with the age of 11-50 years old, graduated at the primary school levels. Their occupation was agriculture with the income of 1,000-3,000 Baht a month. The strengthen indicators of community were that participating of activities and occupation was at low level; whereas, the numbers of participating of activities and occupation, and the income of members were at moderate levels. The criteria/indicators of the strengths of community in the aspects of the unity, good governor, occupation, self reliance community and sufficient income were at low levels.

2. The relationships between the strength of the community and the criteria/indicators of the strengths of the community in the aspects of the various occupation between the unity of community, the various occupation between the good governor, and the various occupation between the occupation availability showed significant differences at the level of .05.

Keywords : Strength of Community, Suay Community, Participating Activity of Community

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมา (ฉบับที่ 1-7) ได้มุ่งเน้นการพัฒนา เศรษฐกิจเป็นหลัก กล่าวคือเป็นการพัฒนา เศรษฐกิจที่พึ่งเทคโนโลยีขั้นสูง การลงทุนมาก มีการกู้เงินต่างประเทศเพื่อดำเนินงาน มีการ ผลิตเพื่อการส่งออก ทำเพื่อขายเพื่อรวย

ธุรกิจด้านอุตสาหกรรมได้นำเทคโนโลยีมาใช้ แทนแรงงานคนมากขึ้น กระตุ้นให้บุคคลมี คำนิยมแบบบริโภคนิยม ยึดวัตถุและยึดฐาน ทางการเงินมากขึ้น ธุรกิจด้านเกษตรกรรม จำเป็นต้องเร่งผลผลิตให้ได้ปริมาณมากขึ้น มี การส่งเสริมให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มุ่งความต้องการ

ของตลาดเร่งใส่ปุ๋ย สารเคมี ยาปราบศัตรูพืช ผลผลิตที่ออกมาต้องจำหน่ายตามราคากลาง การตลาด การเร่งผลผลิตดังกล่าว จำเป็นต้องลงทุนทางเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักร มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรที่จะต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546 : 17) การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาด้านเกษตรกรรมที่ทำให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว การใช้ทรัพยากรดินไม่ถูกต้อง ดินเสื่อมคุณภาพเพราะการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรน้ำมีมลพิษเพราะสารเคมี ยาปราบศัตรูพืช การทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลของมนุษย์และการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยก๊าซพิษโดยไม่ควบคุมปริมาณของก๊าซ เครื่องจักร เครื่องยนต์ รถยนต์ ยานพาหนะทั้งหลาย ถูกสั่งซื้อมาเพื่อใช้ในกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงเป็นป่อเกิดมลพิษทางอากาศ อาจกล่าวได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน”

จากสาเหตุและปัญหาของสังคมไทยดังกล่าว ทางแก้ปัญหาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมควบคู่กันไป โดยการกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และต่อเนื่อง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2550) ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถปกครองตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้กรอบพัฒนาประชารัฐของประเทศ

คือต้องพัฒนาสังคมให้เกิดความเข้มแข็งโดยใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539 : 16)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ทำให้ภาครัฐและภาคเอกชนต่างทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ตลอดจนถึงแนวคิดและแนวทางของตน บนพื้นฐานศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละองค์ประกอบการดำเนินงานเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งจึงก่อตัวขึ้นท่ามกลางกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างกว้างขวาง รุนแรงและรวดเร็ว การก่อตั้งขององค์กรชุมชนทำให้เกิดกระแสชุมชนเข้มแข็งขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ได้มีการก่อตั้งองค์กรชุมชนท้องถิ่นทั่วทุกภาคโดยการริเริ่มของชุมชนเองและได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ปริมาณองค์กรชุมชนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากมีความหลากหลายและต่างระดับความเข้มแข็ง

กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเป็นแนวคิดที่จะแก้วิกฤตแบบองค์รวม โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง พึ่งตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันเหตุการณ์และมีการเปลี่ยนแปลงในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางให้ทุกคนในชุมชนสามารถพัฒนาตนเอง โดยการร่วมคิด ร่วมทำร่วมตัดสินใจเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการผลักดันชุมชนในทิศทางที่ต้องการ การดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับจังหวัด ได้จัดตั้ง

สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนขึ้น เพื่อประสาน กำกับ สนับสนุน พัฒนาและวางแผนแนวทางปฏิบัติ มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายในพื้นที่ตำบลละหนึ่งหมู่บ้าน เพื่อเป็นชุมชนต้นแบบในการขยายผลไปยังตำบลและหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อไป

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ได้มีพัฒนาการขององค์กรชุมชนเข้มแข็งและการรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน มีกิจกรรมในองค์กรชุมชนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมการออมทรัพย์ สหกรณ์ ร้านค้าชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เกษตรผสมผสาน การพัฒนาอาชีพและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีองค์กรชุมชนที่น่าศึกษา เนื่องจากเป็นองค์กรที่ก่อตั้งมาจากชุมชนโดยมีผู้นำหรือชาวบ้านท้องถิ่นเป็นแกนนำ มีแนวคิดจากฐานรากคือการพึ่งตนเอง

ชุมชนบ้านหนองตาตำ ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ก่อกำเนิดตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2451 ที่มีผู้คนอยู่ร่วมกันในปัจจุบันจำนวน 798 คน โดยมีกิจกรรมของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประเพณีพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน กิจกรรมหลักที่ทำรายได้เข้าหมู่บ้านและชุมชน ได้แก่ โรงสีข้าว การทำเสื่อกก การส่งเสริมการปลูกผักเพื่อการค้า กิจกรรมการออมทรัพย์ สหกรณ์ชุมชน ร้านค้าชุมชน ส่วนกิจกรรมอื่นที่ไม่มีรายได้แต่เป็นหัวใจของชุมชน คือ การกลั่นกรรม เกษตรผสมผสาน การพัฒนาอาชีพและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ กิจกรรมนี้ใช้บุคลากร

ค่อนข้างมาก เพราะเน้นให้ทุกคนต้องทำกิจกรรมให้เป็น เพื่อมีสิทธินำไปบริโภคเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางด้านการศึกษาซึ่งเป็นการสร้างวัฒนธรรมไปด้วยกัน

สมาชิกในชุมชนอยู่กันอย่างครอบครัวใหญ่ ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน เช่น มีการจัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดเป็นประจำทุก ๆ ปี ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านและมีการพึ่งตนเอง เริ่มจากสมาชิกกลุ่มแล้วขยายเพิ่มจากข้อมูลข้างต้นเป็นเหตุจูงใจสำคัญที่ผู้ศึกษาเห็นว่าหากชุมชนเข้มแข็งประเทศชาติจะมั่นคง จึงสมควรนำชุมชนนี้ซึ่งประสบความสำเร็จในการพัฒนาตามแนวทางระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง มาเป็นกรณีศึกษาวิธีการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง และช่วยให้เข้าใจแนวทางประยุกต์กรอบความคิดดังกล่าว ให้ปรากฏเป็นรูปธรรมโดยการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งภายใต้บริบทของสังคมทุนนิยมเสรีในโลกปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนและทุกภาคส่วนในระดับชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาตำ ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน บ้านหนองตาตำ ตำบลเย้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรเป็นประชาชนบ้านหนองตาตำบลดงเย็นปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้นำเป็นทางการจำนวน 48 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 16 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่าง ๆ จำนวน 24 คน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนจำนวน 128 คนและชาวส่วยบ้านหนองตาตำบลดงเย็นจำนวน 90 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำเป็นทางการจำนวน 24 คน ผู้นำไม่เป็นทางการจำนวน 8 คน ภูมิปัญญาชาวบ้านสาขาต่าง ๆ จำนวน 12 คน ประธานกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนจำนวน 64 คน และชาวส่วยบ้านหนองตาตำบลดงเย็นจำนวน 44 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 152 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ รายงาน การวิจัย เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งของชุมชน และกำหนดกรอบแนวคิดและโครงสร้าง

2. นำข้อมูลจากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วปรับปรุงตามที่ได้รับการเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนชาวส่วยบ้านน้อยร่มเย็น ตำบลดงเย็นปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8894 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 152 ฉบับไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างชุมชนบ้านหนองตาตำบลดงเย็นปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้ระยะเวลา 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากที่ศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาตำบลดงเย็นปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 41–50 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้ 1,001–3,000 บาท รองลงมาได้ 3,001–6,000 บาท

ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นสมาชิกของชุมชน รองลงมาเป็นประธานกลุ่ม และผู้นำเป็นทางการ

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ด้านความหลากหลายอาชีพ จากการศึกษพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ระดับสูงคือ สมาชิกมีรายได้เหลือเก็บเพื่อตนเองและครอบครัวโดยมีการออมทุกเดือน รองลงมา ได้แก่ สมาชิกภายในกลุ่มมีอาชีพรอง (เสริม) เพื่อการสร้างรายได้หลากหลายประเภทตามความสนใจ

2. ด้านจำนวนสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม และอาชีพพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ มีสมาชิกรวมตัวจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมและอาชีพมากกว่า 2 กลุ่ม รองลงมา คือ จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมและอาชีพกลุ่มย่อยแต่ละครั้งมีจำนวน 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด

3. ด้านรายได้ของสมาชิก พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่อยู่ในระดับสูงได้แก่ มีรายได้เพื่อสงเคราะห์ชุมชน เช่น การบริจาคร่วมเป็นเจ้าภาพทำบุญกุศลในงานพิธีต่าง ๆ ของท้องถิ่นอย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน รองลงมาได้แก่ สมาชิกมีรายได้เป็นตัวแทนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวจากการประกอบอาชีพที่เกิดจากการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มหรือเครือข่าย

เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสามัคคี พบว่า โดยรวมระดับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีองค์กรเครือข่ายอยู่ในระดับต่ำ รองลงมา คือการมีความเสมอภาคระหว่างชายหญิง

2. ด้านการมีผู้นำที่ดี พบว่า โดยรวมระดับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการประสานงานที่ดี รองลงมาคือการมีเยาวชนที่ดี

3. ด้านการมีอาชีพ พบว่า โดยรวมระดับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่อยู่ในระดับสูง คือ มีศูนย์สาธิต รองลงมา คือ มีกลุ่มออมทรัพย์

4. ด้านชุมชนพึ่งตนเอง พบว่า โดยรวมระดับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีสหกรณ์อยู่ในระดับต่ำ รองลงมาคือการมีธุรกิจชุมชน

5. ด้านการมีรายได้พอเพียง พบว่า โดยรวมระดับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีผลผลิตหลัก/ตลาดรองรับผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือการมีกลุ่มออมทรัพย์

ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ด้านความหลากหลายอาชีพกับความสามัคคีในชุมชน ความหลากหลายอาชีพกับการมีผู้นำที่ดี ความหลากหลายอาชีพกับการมีอาชีพ ความหลากหลายอาชีพกับชุมชนพึ่งตนเอง และความหลากหลายอาชีพกับการมีรายได้พอเพียง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ความเข้มแข็งของชุมชนบ้านหนองตาต้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำเป็นทางการ ผู้นำไม่เป็นทางการ ประธานกลุ่มประชาชนและกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเห็นต่อตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 3 ประเด็น

1. ด้านความหลากหลายอาชีพ สมาชิกกลุ่มหรือเครือข่ายมีอาชีพหลักและอาชีพรองเพื่อเลี้ยงครอบครัว มีอาชีพที่หลากหลายทั้งด้านการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ที่เป็นต้นแบบแก่กลุ่มรวมถึงการให้สมาชิกมีการออมทุกเดือน ทำให้สมาชิกมีรายได้ มีอาชีพหลากหลายตามความสนใจ

2. การเข้าร่วมกิจกรรม มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า 2 กลุ่ม การจัดตั้งกลุ่มเพื่อสร้างกิจกรรมมีโครงสร้างการบริหารกลุ่ม ซึ่งเป็นจุดแข็งของการสร้างกิจกรรม

3. รายได้ของสมาชิก สมาชิกมีรายได้จากการทำงานในกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีรายได้ที่สามารถส่งเคราะห์ชุมชนในงานประเพณีต่าง ๆ อย่างน้อย 2 ครั้งต่อเดือน สมาชิกมีรายได้สมทบทุนสวัสดิการสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง

เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสามัคคีของชุมชนเกิดจากการที่ประชาชนได้รับการศึกษา การที่สมาชิกช่วยกันรักษาวัฒนธรรม/ประเพณีอันดีงามไว้ให้

สืบทอดรุ่นต่อรุ่น รวมถึงสมาชิกมีความซื่อสัตย์ สุจริตและเสียสละ ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง สมาชิกมีศูนย์สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ที่มีความเดือดร้อน มีสวัสดิการให้ผู้ด้อยโอกาส ส่วนในด้านการมีผู้นำที่ดีนั้นเป็นส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะเชื่อมโยงความสามัคคีระหว่างสมาชิกในชุมชน มีการประสานงานที่ดีรวมถึงการพึ่งพาตนเองของชุมชน และมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีอาชีพและมีรายได้สำหรับใช้จ่ายในครอบครัว มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีกลุ่มออมทรัพย์และศูนย์สาธิต สมาชิกมีกิจกรรมร่วมกัน ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้สามารถดำรงชีวิตของตนเองได้อย่างมีความสุข

การมีรายได้ที่พอเพียงเป็นความสำคัญหลักของการดำรงชีวิต รายได้ที่เกิดจากอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก/มีตลาดรองรับที่แน่นอนและผลผลิตมีราคาสูงเมื่อหักจากต้นทุนแล้วสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงมีการจัดตั้งกลุ่ม เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้านสร้างกิจกรรมที่หลากหลายแก่สมาชิก

ความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของชุมชน จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความสามัคคีของสมาชิก การมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพื่อเป็นรายได้แก่ครอบครัวอย่างเพียงพอ และการรักษาวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนชาวส่วยบ้านหนองตาต้า อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยนำข้อมูล

จากการสรุปและอภิปรายผลมาเสนอเป็น
แนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า
สมาชิกกลุ่มมีอาชีพหลักและอาชีพรองเพื่อ
สร้างรายได้เป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ความ
หลากหลายอาชีพเป็นสิ่งควรให้สมาชิกได้มี
โอกาสเลือกอาชีพหลัก อาชีพรองตามความถนัด
ของสมาชิกกลุ่ม ภาครัฐควรมีบทบาทในการ
จัดกิจกรรมที่หลากหลายทางภาคการเกษตร
และนอกภาคการเกษตรให้แก่สมาชิกกลุ่มหรือ
เครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

2. ความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า
ชุมชนมีความสามัคคี มีผู้นำที่ดี มีอาชีพที่
พึ่งพาตนเอง มีรายได้พอเพียง เป็นตัวบ่งชี้
ความเข้มแข็งของชุมชน เมื่อพบว่าระดับตัว
บ่งชี้อยู่ในระดับต่ำ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องได้เห็นปัญหา ชักชวนพร้อมร่วมมือ
กับกลุ่มสมาชิกและเครือข่าย เน้นการมีส่วนร่วม

ของทุกภาคส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิก
ให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเข้มแข็งของ
ชุมชนอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน ในจังหวัด
บุรีรัมย์หรือจังหวัดอื่น

2. สร้างตัวบ่งชี้ความเข้มแข็งของ
ชุมชนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อหาปัจจัยที่
ทำให้แตกต่างกันเชิงเปรียบเทียบ

3. ควรศึกษารูปแบบความเข้มแข็ง
ของชุมชนที่ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อ
สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มสมาชิก
เครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งในจังหวัดบุรีรัมย์
หรือจังหวัดอื่น ๆ

4. ควรศึกษาเปรียบเทียบความ
สัมพันธ์ระหว่างความเข้มแข็งของชุมชนกับ
ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในจังหวัด
บุรีรัมย์หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). **การพัฒนา**

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ : 2 ปีแห่งการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานรัฐมนตรี. (2539).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

